

Utlåtande 2003:124 RIV (Dnr 322-437/2003, 322-419/2003)

Öronmärkning av förskolans ekonomiska resurser samt tillsättande av kriskommission för förskolan

Motion av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) (2003:1)

Kriskommission för förskolan

Skrivelse av Mikael Söderlund (m)

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande
Motion 2003:1 av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) avslås.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande
Skrivelsen av Mikael Söderlund (m) avslås.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) har i motion 2003:1, *bilaga 1*, föreslagit att kommunfullmäktige skall öronmärka stadsdelsnämndernas resurser för barnomsorg, att förskolepeng skall betalas direkt till den enskilda förskolan och att kommunstyrelsen skall tillsätta en särskild kriskommission för förskolan.

Mikael Söderlund (m) har i en skrivelse till kommunstyrelsen, *bilaga 2*, föreslagit att en kriskommission för förskolan skall inrättas. Kommissionen skall se över hur staden skall klara barnomsorgsgarantin utan att barngrupperna i förskolan ökar samt uppmärksammar personalsituationen och hotet om personalbrist inom förskolan.

Remisser

Skrivelsen och motionen har remitterats till Rinkeby stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Hägerstens stadsdelsnämnd samt stadsledningskontoret.

Rinkeby stadsdelsnämnd anser inte att nuvarande schablonsystem för förskolan bör förändras. Förskoleverksamheten i Rinkeby upplevs inte befinna sig i någon krissituation utan bedöms uppnå de uppsatta målen i verksamhetsplanen för 2003.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att kommunfullmäktiges riktlinjer anger prioriterade områden och att förutsättningarna är olika i stadsdelarna och över tiden vilket gör att en öronmärkning inte självklart blir den bästa lösningen på de problem förslagsställarna anför.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att öronmärkning av förskolans resurser och att utbetala en förskolepeng direkt till den enskilda förskolan inte harmoniserar med grundtanken i stadsdelsnämndsreformen som är att gynna den lokala styrningen utifrån lokala förutsättningar.

Stadsledningskontoret anser inte att en särskild kriskommission för förskolan bör inrättas.

Mina synpunkter

En kraftfull satsning på förskolan måste enligt min mening innehålla tre delar.

1. Ökade reella resurser för att kunna minska barngrupperna och öka personaltätheten.
2. Utbyggnad av förskolelokaler för att möta det snabbt ökande behovet av lokaler för förskoleverksamhet.
3. Kraftfulla åtgärder för att långsiktigt säkra personalförsörjningen till förskolan.

Om man som jag menar allvar med att man vill satsa på förskolan måste staden centralt ta ett aktivt ansvar för alla dessa tre områden. Vi gör nu detta genom att sätta förskolan i främsta rummet när vi gör de ekonomiska prioriteringarna mellan olika verksamhetsområden.

I kommunfullmäktiges budget för 2003 görs en mycket kraftfull satsning på förskolan. Resurserna till den kommunalt drivna förskolan har ökats med 9,2%. Till 2004 ökas resurserna med ytterligare 4%, vilket sammanlagt innebär över 13% på två år. I jämförelse med föregående mandatperiod innebär detta en markant förändring av stadens syn på förskolan.

Staden har under våren 2003 antagit en förskoleplan. I planen anges riktlinjer för barngruppernas storlek och ett intensivt arbete pågår i stadsdelsnämnderna för att minska grupperna. I tertialrapport 2 anger stadsdelsnämnderna att barngrupperna har minskat med i genomsnitt 0,9 barn per grupp sedan tertialrapport 1.

När det gäller lokalförsörjningen har kommunstyrelsen fått ett samordningsansvar för detta. Vi har i majoriteten även avsatt 200 miljoner kronor för att stimulera ny-, till- och ombyggnad av förskolelokaler i staden. Från januari till september i år har det öppnats 57 nya förskoleavdelningar i staden och det planeras för ännu fler.

SLK:s personalpolitiska avdelning har redan i budget för år 2003 fått ett tydligt uppdrag att ta ansvar för den långsiktiga personalförsörjningen. Genom den kompetensfond som finns avsatt kommer kompetensutveckling riktas till särskilt prioriterade målgrupper, t.ex. förskolans medarbetare. Som exempel kan nämnas att barnskötare kommer att erbjudas vidareutbildning som stegvis kan ge dem en förskolläraryrkesutbildning och ett chefsförsörjningsprogram för förskolechefer skall tas fram.

Det behövs ingen kriskommission för förskolan. Staden behöver arbeta målmedvetet och med kontinuitet för att möta den nuvarande majoritetens höjda ambitioner om minskade gruppstorlekar och för att samtidigt möta det ökade behovet av platser genom att fler barn föds. Vi är en bra bit på väg. Nya avdelningar öppnas, resurserna har ökat, minskningen av barngrupperna har startat och vi satsar på kompetensutveckling av personalen i förskolan.

Jag vill slutligen tydligt markera att det faktum att kommunledningen ges ett större ansvar för lokal- och personalförsörjningen inte innebär någon förändring av att det är respektive stadsdelsnämnd som har det dagliga ansvaret för dessa frågor.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. förskolans ekonomiska resurser öronmärks
3. en kriskommission för förskolan inrättas, samt
4. därutöver anföra följande.

Stockholms förskolor står inför en akut kris. Den utlovade minskningen av barngrupperna har uteblivit och stadsdelsnämndernas rapporter tyder snarast på att barngrupperna kommer att öka under året. Enligt stadens prognoser kommer antalet barn på Stockholms förskolor öka med mer än tusen barn per år fram till 2006. Detta kommer att ställa stora krav på ett ökat antal förskoleplatser och fler förskolelärare. För att komma tillrätta med de framtida personalförsörjningsproblemen och för att kunna minska storleken på barngrupperna måste en kriskommission för förskolan tillsättas. Enligt en rapport från kommunfullmäktiges utredningstjänst använder stadsdelsnämnderna 114,6 miljoner av de resurser som avsatts för förskolan till andra ändamål. Detta motsvarar 334 förskolelärare eller 409 barnskötare. Det är oacceptabelt att barnens pengar används till byråkrati. Förskolans resurser måste därför öronmärkas så det endast kan användas till förskoleverksamhet.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion 2003:1 av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) avslås.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande

Skrivelsen av Mikael Söderlund (m) avslås.

Stockholm den 22 oktober 2003

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin, Mikael Söderlund och Rolf Könberg* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Christopher Ödmann* (mp) enligt följande.

Vi vill poängtera att en kraftfull satsning på barnfamiljerna och deras behov innebär att även familjedaghem, öppna förskolor och deltidsförskolor finns och tillåts utvecklas. Att ensidigt rikta mot förskola och inte vilja se eller tillmötesgå de behov av andra former av barnomsorg som också finns ger inte en barnomsorg utifrån barnens och föräldrarnas behov.

ÄRENDET

Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) har i motion 2003:1, bilaga 1, föreslagit att kommunfullmäktige skall öronmärka stadsdelsnämndernas resurser för barnomsorg, att förskolepeng skall betalas direkt till den enskilda förskolan och att kommunstyrelsen skall tillsätta en särskild kriskommission för förskolan.

Mikael Söderlund (m) har i en skrivelse till kommunstyrelsen, bilaga 2, föreslagit att en kriskommission för förskolan skall inrättas, att kommissionen skall se över hur staden skall klara barnomsorgsgarantin utan att barngrupperna i förskolan ökar samt uppmärksammar personalsituationen och hotet om personalbrist inom förskolan.

REMISSER

Skrivelsen och motionen har remitterats till Rinkeby stadsdelsnämnd, Östermalms stadsdelsnämnd, Hägerstens stadsdelsnämnd samt stadsledningskontoret.

Rinkeby stadsdelsnämnd behandlade skrivelsen av Mikael Söderlund (m) och motionen 2003:1 som två separata ärenden. Som svar på skrivelsen av Mikael Söderlund (m) beslöt stadsdelsnämnden den 15 maj 2003 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson m.fl.* (m) och *Victor Flores m.fl.* (fp) som yrkade bifall till motionärens förslag.

Som svar på motionen 2003:1 beslöt stadsdelsnämnden den 15 maj 2003 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson m.fl.* (m) och *Victor Flores m.fl.* (fp) som yrkade bifall till motionärernas förslag.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 april 2003 angående skrivelsen av Mikael Söderlund (m) har i huvudsak följande lydelse.

Förskoleverksamheten i Rinkeby har de senaste åren uppfyllt barnomsorgsgarantin utan svårighet. Vid den ny - och ombyggnation som pågått vid flera förskolor under en period utökades antalet förskoleplatser samtidigt och barnantalet minskade i stadsdelens förskolekö. Förskolorna och familjedaghemmen har svårighet att få fullt

lens förskolekö. Förskolorna och familjedaghemmen har svårighet att få fullt barnantal och två förskoleenheter har för närvarande var sin avdelning i malpåse. Platser har erbjudits till närliggande stadsdelar/kommuner vilket har resulterat i att ett mindre antal barn som inte bor i stadsdelen finns på några förskolor. Sammanfattningsvis kan konstateras att efterfrågan på förskoleplatser är mindre än omfattningen på förvaltningens förskoleverksamhet.

Problem med rekrytering av förskolepersonal har funnits under flera och allt tyder på att denna trend kommer att öka. Detta är en omständighet som upplevs som oroande. En stor del av förskolechefernas tid åtgår till rekryteringsarbete och stadsdelen har trots förskolläraryrket en högre andel förskollärare (drygt 50 %) än genomsnittet i staden. Minst en förskollärare finns för närvarande i samtliga arbetslag med undantag av den brist som uppkommer under själva rekryteringsperioden.

Förvaltningens förslag

Trots att förskolorna idag har en god personalsituation finns en stor oro för den kommande förskolläraryrket. Arbetslag med hög kompetens är en betydelsefull faktor för att bevara och säkra förskolans kvalitet. Förvaltningen överensstämmer därför med skrivelsens förslag om att åtgärder måste till, främst för att säkra personalförsörjningen.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 april 2003 angående motionen 2003:1 har i huvudsak följande lydelse.

Öronmärkning av resurser

I den inlämnade motionen lämnas yrkanden om införandet av en förskolepeng för den enskilda förskolan. Argument framförs om att nuvarande schablonsystem leder till skillnader mellan fristående och kommunala förskolor, eftersom de fristående förskolorna erhåller hela schablonen, medan stadsdelsnämnden tar en del av schablonen för de kommunala förskolorna till andra verksamheter.

Under 2002 infördes ett system med förskolepeng på försök i staden. Systemet var inte enhetligt utformat mellan olika stadsdelsnämnder, utan låstes vid de nivåer de enskilda stadsdelsnämnderna fastställt för sina interna förskoleschabloner för 2001. För Rinkeby stadsdelsnämnd innebar detta att pengan fastställdes till en relativt hög nivå.

Förskolepengen 2002 innebar att budgetarbetet för 2002 försvårades. De interna prioriteringar som behövde göras, med bland annat en kostsam äldreomsorg och avsättning för stadsdelsnämnd och förvaltningsövergripande administration, försvårades och medel togs istället från verksamheter som inte pengfinansierades, t ex individ- och familjeomsorgen.

Stadsdelsförvaltningen anser också att jämförelserna med de fristående förskolornas schablonutdelning blir missvisande. Stadsdelsnämnden har kostnader för övergripande administration och ledning som måste betalas av de enskilda förskolorna.

Stadsdelsnämndernas sinsemellan olika karaktär gör också att nämnderna bör få möjlighet att prioritera olika.

I motionen framförs i och för sig att förskolepengen skulle utgöra bara en del av hela schablonen och att resterande del skulle kunna användas för administration och annat. Stadsdelsförvaltningen anser dock att stadsdelsnämndernas handlingsfrihet ändå skulle inskränkas i allt för hög grad vid en låsning av en förskolepeng.

Kriskommission för förskolan

I motionen framförs också krav på inrättanden av en så kallad kriskommission för förskolan.

Stadsdelsförvaltningen avböjer att lämna synpunkter angående detta. Förskoleverksamheten i Rinkeby upplevs inte befinna sig i någon krissituation utan bedöms uppnå de uppsatta målen i verksamhetsplanen för 2003.

Östermalms stadsdelsnämnd beslöt den 24 april 2003 att godkänna och överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remisserna.

Reservation anfördes av *Helena Bonnier m fl* (m), *Anita Egervall* (kd) och *Claes Feming m fl* (fp) till förmån för eget beslut enligt följande.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

- att stadsdelsnämnden i sitt remissyttrande tillstyrker förslaget om en kriskommission för förskolan och att förslaget att stadsdelarnas resurser för barnomsorg ska öronmärkas av kommunfullmäktige samt att förskolepengen ska utbetalas direkt till den enskilda förskolan samt
- att därutöver anföras

Stockholms förskolor står inför en akut kris. Majoritetens utlovade minskning av barngrupperna lyser med sin frånvaro och flera stadsdelar har problem att klara barnomsorgsgarantin. Svårigheterna att rekrytera personal består och i flera stadsdelar har man också stora problem att hitta lämpliga lokaler till förskolan.

Samtidigt som förskolan står inför akuta problem dräneras barnomsorgen på resurser i stadsdelarnas hantering av anslagen från kommunfullmäktige. Enligt siffror från fullmäktiges utredningstjänst läcker drygt 114 miljoner kronor från anslagen till barnomsorgen ut i andra verksamheter i stadsdelarna under 2003. I vissa stadsdelar går mer än 10 procent av barnomsorgsanslagen till andra verksamheter, främst administration. Att fullmäktige ökar anslagen till barnomsorgen får liten betydelse om stadsdelarna har full frihet att använda medlen till helt andra verksamheter. En öronmärkning av schablonen till barnomsorgen är nödvändig för att stoppa dräneringen av resurser från barn till byråkrater.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 mars 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Personalsituationen

Personalsituationen vid Östermalms förskolor har hittills lösts även om andelen förskollärare minskat de senaste åren. Fortfarande är dock mer än 50% av förskolepersonalen förskollärare. Medelåldern är idag ganska hög och inom tio år kommer många att ha gått i pension. Den nya lärarutbildningen lockar enligt vad som hittills kan avläsas främst till utbildning till lärare i grund- eller gymnasieskola.

Ett stort problem är att få personal utifrån landet att stanna då bristen på bostäder är stor.

Personalsituationen i förskolan är sedan flera år ett prioriterat område inom Stockholms stad och många olika insatser görs för att hitta vägar att klara personalbristen. Det är inte säkert att en kommission vid sidan av det arbete personalpolitiska avdelningen och stadsdelarna lägger ner skulle lösa problemen.

Lokaler

Genom att öppna nya lokaler och bygga om befintliga lokaler har barnomsorgsgarantin klarats, om än med vissa svårigheter.

Långa handläggningstider på Gatu- och fastighetskontoret och stadsbyggnadskontoret gör emellanåt att planerade om- och nybyggnationer tar lång tid. Här borde punktinsatser kunna göras för att underlätta snabba insatser för att klara de lagstadgade garantierna. Insatserna är dyra och förvaltningen har svårt att bekosta framförallt större ombyggnationer som skulle medföra ökade effektiviseringar, t ex nya kök, överflyttning av fritidshem till skolan och omdisponering av dessa lokaler till förskolor. En annan svårighet är att förvaltningen inte har ekonomiska möjligheter att behålla en lokal i "malpåse" även om vi beräknar att den kommer att behövas inom en viss framtid.

Förvaltningen gör bedömningen att en kommission som ska arbeta med att klara garantin inte är nödvändig men att utökad samordning mellan stadsdelarna och fackförvaltningarna skulle underlätta arbetet.

Öronmärkta resurser

Förvaltningen anser att kommunfullmäktiges budgetbeslut ger förvaltningarna de riktlinjer som behövs. Där anges vilka områden som är prioriterade. I kommunfullmäktiges beslut om införande av stadsdelsnämnder anges också hur och varför en del resurser kan omfördelas inom anslagen.

Förskolepeng

Kostnaderna ser olika ut i de olika stadsdelarna. I innerstaden är hyrorna höga och måste delvis finansieras från den pedagogiska delen av schablonen.

Förvaltningens förslag

Östermalms stadsdelsförvaltning anser att en ökad samordning vad gäller lokalfrågan bör ske för att underlätta och påskynda handläggning och finansiering av lokaler. Det skulle underlätta möjligheten för att barnomsorgsgarantin och beslutet om minskade barngrupper kan uppfyllas. Frågan om personaltillgången ligger inom ramen för stadsdelarnas och PPA:s arbete och kan bli underlättas av en bättre tillgång på bostäder.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslöt den 22 maj 2003 att godkänna och överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remisserna.

Reservation anfördes av *Abit Dundar m fl* (fp) till förmån för eget beslut enligt följande.

1. Hägerstens stadsdelsnämnd föreslår kommunstyrelsen att bifalla motionen om öronmärkning av förskolans ekonomiska resurser samt tillsättandet av en kriskommission för förskolan
2. I övrigt anför Hägerstens stadsdelsnämnd:

Motionärerna påpekar ett viktigt problem inom förskolan som påverkar Hägerstens invånare negativt när det gäller ekonomiska resurser till förskolan. I Hägersten omfördelade majoriteten pengar som avsatts från kommunfullmäktige till förskolan, och använde dessa till andra verksamhet. Konsekvensen blir att förskolan får allt svårare att nå målen om minskade barngrupper och ökad kvalitet i verksamheten. I detta fall innebär det dessutom att barn i kommunala förskolor missgynnas i förhållande till fristående förskolor, vars schablonbidrag är öronmärkt till utbildningsförvaltningen.

Reservation anfördes av *Margareta Cederfeldt m fl* (m) till förmån för eget beslut enligt följande.

Behovet av barnomsorgsplatser är stort. Samtidigt råder brist på utbildad och kompetent personal inom förskolan. Mikael Söderlund (m) har i sin motion pekat på vikten av att Stockholm stad tillsätter en kriskommission för förskolan i syfte att se över och utarbeta förslag till hur staden skall agera för att barnomsorgsgarantin skall kunna uppfyllas. Ytterligare en uppgift för kommissionen skall vara att utarbeta förslag till hur staden skall agera för att utvecklas till en attraktiv arbetsgivare utan personalbrist inom förskolan.

Med anledning av ovanstående föreslår vi

- Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att anta ovanstående text som sin egen.
- Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att uttala att en kriskommission för förskolan i staden omedelbart inrättas.

- Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att uttala att kommissionen får till uppgift att se över hur staden skall klara barnomsorgsgarantin utan att storleken på barngrupperna i förskolan ökar.
- Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att uttala att kommissionen särskilt uppmärksammar personalsituationen och hotet om personalbrist inom förskolan.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 23 april 2003 har i huvudsak följande lydelse.

Förskolan engagerar både föräldrar, personal och politiker och vi tycker att det är bra att det förs en diskussion kring till exempel barngruppernas storlek och resurstilldelningen till förskolan. Vi bedömer dock inte att det behövs någon kriskommission utan vår uppfattning är att det bedrivs bra verksamhet inom förskolan.

En minskning av barngruppernas storlek inom förskolan kräver nya avdelningar och/eller förskolor. Detta innefattar ett behov av både nya lokaler och ny personal. Förra året var andelen förskollärare inom förskolan i Hägersten 44 procent och vi är angelägna om att ha en fortsatt hög andel förskollärare. Stadsdelsförvaltningen arbetar lokalt med rekryteringsfrågor men kan i mycket begränsad omfattning påverka strukturella faktorer som till exempel antalet förskollärare som utbildas och löneläget för förskolornas personal. Eftersom det redan i dag finns svårigheter med att rekrytera personal till förskolan är det bra att frågan uppmärksammas även centralt.

Angående förslagen att öronmärka förskolans resurser och att utbetala en förskolepeng direkt till den enskilda förskolan så anser förvaltningen att detta inte harmoniserar med grundtanken i stadsdelsnämndsreformen att gynna den lokala styrningen utifrån lokala förutsättningar.

Ända sedan stadsdelsnämndsreformen har vi i Hägersten byggt upp vår ekonomi- och verksamhetsstyrning utifrån det av kommunfullmäktige beslutade resursfördelningssystemet och de olika inriktningsmålen. Detta innebär att vi inte gjort några större omfördelningar utan varje verksamhet har fått anpassa sig efter det som fördelningsnycklarna ger. Dagens system innebär dock att möjligheten finns att göra omprioriteringar utifrån lokala behov.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 18 juni 2003 angående skrivelsen av Mikael Söderlund (m) har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser inte att en särskild kriskommission för förskolan bör inrättas. Redan i dag pågår ett intensivt arbete både centralt i staden men framför allt i stadsdelsnämnderna för att uppfylla barnomsorgsgarantin och minska barngruppernas storlek.

Antalet stockholmsbarn i förskoleverksamhet, kommunal och enskilt driven, uppgick i genomsnitt till ca 33 500 under 2002 och beräknas öka med ca 1 000 år per år under perioden 2003-2006. Detta ställer naturligtvis stora krav på stadens planering

under perioden 2003-2006. Detta ställer naturligtvis stora krav på stadens planering av förskoleplatser.

I tertialrapport 1 år 2003 redovisade flertalet stadsdelsnämnder att nya förskoleavdelningar har startats eller planeras att startas och att arbete pågår för att successivt minska antalet barn i barngrupperna. Redan nu har barngrupperna minskat något i flera stadsdelsnämnder och ytterligare minskningar planeras inför hösten.

Huvuddelen av stadsdelsnämnderna kommer att uppfylla barnomsorgsgarantin i september 2003. Vissa svårigheter finns i stadsdelsnämnderna Kungsholmen och Östermalm och ett intensivt arbete pågår för att hitta lämpliga lokallösningar för nya förskoleavdelningar.

För att stimulera ny-, till- och ombyggnad av förskolelokaler i staden har 200 mnkr avsatts i bokslut för år 2002.

Genom satsningar via kompetensfonden skall i första hand kompetensutveckling riktas till särskilt prioriterade målgrupper, t.ex. förskolans medarbetare. Som exempel kan nämnas att barnskötare kommer att erbjudas vidareutbildning som stegvis kan ge dem en förskollärarytbildning och ett chefsförsörjningsprogram för förskolechefer skall tas fram.

I budget för 2003 beslutades att inrätta förskoleinspektörstjänster för att förstärka utbildningsnämndens arbete med uppföljning och utvärdering av förskoleverksamheten. Rekrytering av dessa pågår.

Stadsledningskontoret bedömer att införandet av allmän förskola inte har påverkat efterfrågan på förskoleplatser i någon större utsträckning. Under våren har knappt 300 barn varit inskrivna i allmän förskola vilket i stort sett motsvarar antalet som tidigare gick i deltidsförskola.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 16 juni 2003 angående motion 2003:1 av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda fp) har i huvudsak följande lydelse.

I budgeten beslutar kommunfullmäktige om medel per verksamhetsområde. Dessa medel fördelas i sin tur till de 18 stadsdelsnämnderna genom ett av kommunfullmäktige beslutat system för resursfördelning till stadsdelsnämnderna. I nämndens budget/verksamhetsplan prioriterar nämnden i sin tur tilldelad totalbudget till sina verksamheter baserat på en helhetssyn och goda kunskaper om förhållandena i respektive stadsdelsnämndsområde.

En öronmärkning av resurserna till förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg (barnomsorg) är alltså inte möjlig inom ramen för nuvarande resursfördelningssystem. Översyn pågår f.n. av huvuddelen av resursfördelningsmodellerna av stadsdelsnämndernas verksamhetsområden.

Den schablonersättningen som stadsdelsnämnderna erhåller för inskrivna barn i förskola skall finansiera de direkta kostnaderna för förskolan men också de indirekta kostnader som stadsdelsnämnden har, t.ex. olika administrationskostnader. Vad gäller

administration kan den delas upp i två olika delar, dels den övergripande administrationen för stadsdelsnämnden, dels den administration som avser barn- och ungdomsverksamheten.

Om en förskolepeng skall införas för stadens förskolor bör en noggrann definition göras av vad som skall finansieras av pengarna och vad som skall ligga utanför t.ex. fortbildning, rehabilitering, företagshälsovård, facklig tid och olika lokalkostnader.

Stadsledningskontoret anser inte att en särskild kriscommission för förskolan bör inrättas. Redan i dag pågår ett intensivt arbete både centralt i staden men framför allt i stadsdelsnämnderna för att uppfylla barnomsorgsgarantin och minska barngruppernas storlek. I flertalet stadsdelsnämnder har nya förskoleavdelningar startats eller planeras att startas och arbetet pågår för att successivt minska antalet barn i barngrupperna.

Genom kompetensfonden planeras olika utbildningsinsatser t.ex. kommer barnskötare erbjudas vidareutbildning som stegvis kan ge dem en förskolläro-utbildning och ett chefsförsörjningsprogram för förskolechefer skall tas fram. För att stimulera ny-, till- och ombyggnad av förskolelokaler har 200 mnkr avsatts i bokslut för år 2002.

KOMMUNFULLMÄKTIGE

Motioner

2003:1

**2003:1 Motion av Jan Björklund och Lotta Edholm (båda
fp) om öronmärkning av förskolans ekonomiska
resurser samt tillsättande av kriskommission för
förskolan**

De första rapporterna under 2003 tyder på att barngruppernas storlek inom förskolan ökar i flera stadsdelar. Det är märkligt, eftersom detta var ett av socialdemokraternas viktigaste vallöften inför valet 2002. Skolborgarrådet Erik Nilsson har dessutom lovat i kommunfullmäktige att grupperna kommer att minska.

Vi har tidigare varnat för att den nya rödgröna majoriteten har svårt att prioritera de kommunala resurserna. När de nya stadsdelsnämnderna tillträder är det frestande för majoriteterna i dessa att använda ekonomiska tillskott till att t ex öppna medborgarkontor och till alla möjliga olika projekt för än det ena och än det andra ändamålet.

För att föräldrarnas valfrihet skall bli reell, skall dessutom de ekonomiska villkoren vara likvärdiga mellan kommunala förskolor och fristående förskolor. Men eftersom vissa stadsdelsnämnder "nallar" av barnomsorgsschablonen till andra ändamål, medan en fristående förskola får hela schablonen, är idag inte villkoren likvärdiga.

Av dessa skäl bör hela barnomsorgsschablonen öronmärkas och endast få användas till barnomsorg. Precis som med skolschablonen, bör en viss andel, sannolikt ca 80 %, fastställas att utgöra förskolepeng och utbetalas direkt till den enskilda förskolan. Resterande del kan användas för lokalkostnader m m.

Den akuta krisen inom förskolan behöver kontinuerligt följas upp centralt i stadshuset. För detta ändamål föreslås att kommunstyrelsen tillsätter en kriskommission för förskolan.

Yrkanden

1. att kommunfullmäktige öronmärker stadsdelsnämndernas resurser för barnomsorg
2. att en förskolepeng utbetalas direkt till den enskilda förskolan
3. att uppdra åt kommunstyrelsen att tillsätta en särskild kriskommission för förskolan.

Stockholm den 6 februari 2003

Jan Björklund

Lotta Edholm

2003-02-05

Skrivelse till kommunstyrelsen angående kriskommission för förskolan

Det är av stor vikt att barngrupperna i förskolan fortsätter att minska. Med allmän förskola och ökat antal barn i förskoleåldern ser det tyvärr ut som barngrupperna, trots vallöften om motsatsen, återigen kan börja att öka. Om Stockholm stad ska kunna uppfylla barnomsorgs-garantin de närmaste åren utan att barngrupperna ska öka krävs kraftfulla åtgärder.

Flertalet stadsdelar främst i innerstan och har redan idag svårt att få platserna att räcka till alla barn. På Kungsholmen står närmare 100 barn i kö de närmaste månaderna och stadsdelsförvaltningen befarar att de inte kommer att klara barnomsorgsgarantin framöver. Det är också Kungsholmen som nu öppet deklarerat att de inte klarar garantin, vilket även Liljeholmen och Rinkeby uppgett för Radio Stockholm. Barnomsorgsgarantin gäller en plats i staden, men ska i första hand fungera inom stadsdelen. Redan idag har ett antal stadsdelar problem att klara garantin i sin stadsdel och även i andra stadsdelar är antalet lediga platser mycket begränsat. Kungsholmen har förgäves sökt platser i andra stadsdelar.

Vid årsskiftet införs också allmän förskola vilket innebär att alla fyra och femåringar ska erbjudas gratis plats i förskolan tre timmar om dagen. I vissa stadsdelar är andelen fyra och femåringar i förskolan under 90 procent och här kan efterfrågan på platser komma att öka kraftigt och följaktligen måste platsantalet ses över.

Stockholm har också höga födelsetal och enligt stadens egna prognoser ska förskolorna i Stockholm stad ta emot tusen barn mer per år fram till år 2005. Det kommer att ställa stora krav på ett ökat antal förskoleplatser och därmed även mer personal och då inte minst förskollärare samt nya lokaler. Därutöver tillkommer socialdemokraternas löfte om att barngrupperna ska minska med två barn per grupp senast år 2006, vilket i sig innebär att över 800 nya personer behöver anställas inom förskolan utöver de som slutar av andra skäl.

Redan idag råder det svårigheter att rekrytera personal främst förskollärare inom förskolan och följaktligen måste kraftfulla åtgärder sättas in för att undvika en hotande personalbrist inom hela förskolan. Även tillgången till lokaler är begränsad, inte minst i innerstan, där dagisköerna redan idag är som längst.

Med anledning av ovanstående föreslår jag att kommunstyrelsen att besluta;

Att en kriskommission för förskolan i staden omedelbart inrättas.

Att kommissionen får till uppgift att se över hur staden ska klara barnomsorgsgarantin utan barngrupperna i förskolan ökar.

Att kommissionen särskilt uppmärksammar personalsituationen och hotet om personalbrist inom förskolan.

Mikael Söderlund (m)